

Пандемія COVID-19: економічні та фінансові наслідки

Борисова Ірина Сергіївна

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава, Україна*

З моменту спалаху в Китаї пандемії COVID-19, вона набуває безпрецедентних наслідків для глобальної економіки. Оскільки криза громадського здоров'я дуже пов'язана з економічними справами, вона стикнулася зі світовою економікою в геометричній прогресії до драматичного спаду. Люди та бізнес страждають від вразливих сценаріїв, які мають наслідки для існуючих економічних систем, особливо для таких мікроекономічних показників, як зростання безробіття, зниження доходів, збільшення витрат на охорону здоров'я, низька продуктивність праці, психічний стрес, спад споживання, соціальний дисбаланс, обвал товарних цін, зворотний рух потоків капіталу, закриття виробництв та значні фінансові втрати [1].

Світ у 2020 році зазнав удару економічної кризи, що виявилася суттєво більшою, ніж 11 років тому. Якщо 2009 року глобальний ВВП впав на 1,7%, то цього року Міжнародний валютний фонд погіршив свої прогнози на 2020 рік, і скорочення глобальної економіки, яке в квітні прогнозувалось на рівні 3%, зараз очікується на 4,9%. Про це йдеться у звіті, опублікованому на сайті МВФ [2].

У фонді вважають, що у 2021 році економіки відновлюватиметься повільніше, ніж очікувалось раніше, а більш негативний прогноз пов'язаний з високим рівнем невизначеності у світі через пандемію коронавірусу [3]. Щодо структури глобального боргу: найбільшу питому вагу мають корпорації (29%), за ними йдуть уряди та банки (27% і 25% відповідно). Завершують список домогосподарства (19%), хоча останнім часом вони суттєво збільшили приріст боргів.

Аналіз показує, що ділова активність у різних країнах планети насамперед залежить не від кількості захворювань, а від тривалості та карантинних обмежень з боку урядів. Проаналізував дані по країнах Великої двадцятки (на них припадає 85% світового валового продукту та 75% світової торгівлі), а також по Україні та її сусідах. Єдиною державою, де у другому кварталі-2020 спостерігалось зростання економіки, був Китай. Відносно невеликі темпи падіння економіки зафіксовані в Австралії, Індонезії, Південній Кореї. Водночас обвальні темпи падіння (понад 15%) спостерігалися в Індії, Великій Британії, Аргентині, Франції, Мексиці, Італії та Південній Африці. Україна з показником мінус 11,4% опинилася в середині вибірки. [2].

Кризи, як правило, коштують для економіки приблизно 10% ВВП. Мінімізувати наслідки криз і падіння ВВП, можливо за допомогою охоплення фінансовими послугами найширших верств населення, зокрема суб'єктів малого і середнього бізнесу. Якщо банки займуться мікrokредитуванням, а не будуть купувати спекулятивні фінансові інструменти, вони зменшать ризик появи чергового фінансового міхура, тобто відтермінують кризу, скоротять свої ризики та знизять загальний рівень нерівності, шляхом доступу населення до додаткових джерел фінансування.

Позиція МВФ: "Кредитування малих компаній підвищує фінансову стабільність і знижує ризик порівняно з кредитуванням великих фірм". Аналіз діяльності 135 тисяч компаній у 40 країнах показав, що мікrokредитування безпосередньо впливає на зниження рівня нерівності в доходах. Шлях грошей до споживача фінпослуг має стати коротшим, а взаємодія між економічними агентами на мікрорівні з їх використанням – швидше.

Пандемія COVID-19 спричинила прямий вплив на доходи через передчасну смерть, прогули на робочому місці та зниження продуктивності праці та створила негативний шок із постачанням, а виробнича діяльність сповільнюється через глобальні збої в ланцюгах поставок та закриття заводів.

Найбільшого негативного впливу зазнали ті види діяльності, карантинні заборони для яких були найбільш масштабними – роздрібна торгівля, транспорт,

сектори послуг. Це зумовило значне погіршення поточного стану підприємств, що відобразилось на індексі ділових очікувань, який вперше з 2015 року опустився нижче рівня 100% (90,8% у II кварталі за рахунок погіршення всіх очікувань – щодо інвестицій, зайнятості та продажів [5]).

Також, Національний банк з'ясував, які ситуативні фактори карантину найбільше впливають на бізнес України. У трійці найпопулярніших відповідей – додаткові витрати на санітарний захист (64,4% відповідей), обмеженість попиту (53,1%), затримка поставок (28,5%). Зазначимо, що проблеми із доступом до коштів на рахунках у банках вказали лише 2,7% очільників підприємств [5].

Адже, тільки високі темпи зростання ВВП є основою для подолання кризи і скорочення соціальної нерівності. У будь-якому випадку очевидно, що заразні хвороби, такі як COVID-19, можуть спричинити серйозні економічні та фінансові витрати на регіональну та світову економіки. Це вимагає міжнародних колективних дій та глобальних інвестицій у розробку та розподіл вакцин, а також профілактичні заходи, включаючи нарощування потенціалу у нагляді в режимі реального часу та розвиток можливостей відстеження контактів на національному та міжнародному рівнях. Оскільки спалахи нових інфекцій найімовірніше не зникнуть найближчим часом, необхідні активні міжнародні дії не лише для порятунку життів, але й для захисту економічного процвітання.

Література:

1. The COVID-19 Pandemic: Conceptual Model for the Global Economic Impacts and Recovery : URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3656243 (Last accessed: 28.09.2020).
2. Андрій Блінов. Як рівень інфікування COVID-19 та локдаун впливають на ВВП окремих країн : *Експертна платформа*. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0174.html (дата звернення: 28.09.2020).
3. МВФ погіршив свій прогноз падіння світової економіки у 2020 році : URL: <https://zaxid.net/news> (дата звернення: 29.09.2020).
4. МВФ і Світовий банк прогнозують світову кризу. Як мінімізувати її наслідки? URL: <https://ua.112.ua/mnenie/mvf-i-svitovyi-bank-prohnozuiut-svitovu-kryzu-yak-minimizuvaty-ii-naslidky-522900.html> (дата звернення: 29.09.2020).
5. Як вплинув карантин на продажі та бар'єри для ведення бізнесу в Україні? URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0168.html (дата звернення: 29.09.2020).